

Kronika tedna

DAN PREMIRJA

V FRANCIJI so svečano proslavili 11. november. To je datum, ko je Francija po prvi svetovni vojni podpisala premirje. Na grob neznanega vojaka ob Spomeniku zmage je general de Gaulle položil venec. Na svečanosti so bili tudi diplomatski predstavniki vlad, ki imajo svoja predstavništva v Parizu.

BELGIJA ZOPET NA NOGAH

V BELGIJSKIH mestih je prišlo do novih protestnih zborovanj flamske narodnostne manjšine. Okoli pet milijonov Flamcev zahteva federalno ureditev države in samoupravne pravice.

SMENA RUSKIH VOJAKOV

V SKOPJE je prišla nova smena ruskih inženirskih enot, ki pomagajo graditi novo mesto. Ruski vojaki so prispeli v Skopje s potrebno mehanizacijo kmalu po potrebi.

AMERISKI VOJAKI V SKOPJU

Na SURCINSKEM letališču je pristalo prvo letalo ameriških oboroženih sil. Z njim so pripotovali vojaki ameriškega inženirskega odreda, ki bo pomagal postavljati lesene hiše v Skopju. Lesene hiše je prebivavcem Skopja poklonila ameriška vlada in jih bodo v kratkem pripeljali iz ameriških vojaških skladišč v Zahodni Nemčiji.

REČNO PRISTANIŠČE V NOVEM SADU

V Novem Sadu bodo do konca leta zgradili rečno пристanišče, ki so ga začeli graditi že leta 1958. Novo pristanišče bo razen beograjskega med največjimi rečnimi pristanišči v državi. Imelo bo 56 ha skladišč. Ko bo pristanišče popolnoma dograjeno bo lahko sprejelo 2 milijona ton blaga. Pristanišče bo poleg Reke naše najmodernejšje.

Jazz koncert v ordinaciji



Doktor Viktor Kristan z zlato ploščo

na
2.
strani

ČRNI TEDEN

Poročilo o treh nesrečah, ki so se pripetile na Japonskem

na
4.
strani

ŽIVLJENJE — OHRANJENO ZA DRUGO STOLETJE

Znanstveniki menijo, da bo mogoče mrličje oživeti

na
6.
strani

PIJAČA NE MORE HRANITI OTROK

Reportaža o družini, ki jo je uničil alkohol

na
9.
strani

TRAGEDIJA VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA

Filmski portret režiserja
Daniela Manna

IZZA VRAT V PRVEM NADSTROPJU zdravstvenega doma v Železnikih je bilo slišati prijetne zvoke zabavne glasbe. Mačce presenečen in z rahlo zadrego sem se znašel v zobni ordinaciji, zakaj vstopil sem skozi »službena vrata« s pozdravom: Dober dan, ste vi dr. VIKTOR KRISTAN? Mož v belem je za hip odmaknil sveder iz pacientovih zob, pritrtil in mi velel počakati ter nadaljeval z delom.

S pogledi sem tipal po ordinaciji: radioaparat z vgrajenim gramofonom, zobozdravniški stol, omarice z instrumentarijem, z zdravili... Pravkar je igrala »zlata plošča« Billy Vaughana, enega najpopularnejših orkestror zabavne glasbe. Uho niti ni zaznavalo zoprnega brenčanja svedra. Takti s plošče so prijetnejši. Pacient je zapustil ordinacijo.

● Je to nova moda zobozdravstva?

»Ne, glasba je moj konjiček. Klarinet in saksofon sem dvanajst let igral v raznih orkestrih v Ljubljani, ko sem študiral. Sicer pa pacienti radi poslušajo glasbo. Ne mislijo toliko na sveder in klešče.«

● V kakšnem stanju je zobovje tukajšnjih prebivavcev?

Pred poldrugim letom, ko sem prišel v Železnike, je bilo porazno. Sedaj je že boljše. Naj povem: v prvih dneh mojega ordiniranja se je kar trlo ljudi v čakalnici. No, zdaj pridejo pacienti v 14 dneh na vrsto.

● In zobovje otrok?

»Problematično. Otroci so precej preplašeni. S predavanji po šolah o negi zob bi precej dosegli.«

● Koliko čeljusti ste že sanirali?

»Točno ne vem. V enem letu je dobilo okrog 500 občanov proteze, 300 pa mostičke.«

● Mladina Iskre ima svoj kvintet...

»Da. Zaenkrat sem le njihov mentor. Ne morem igrati z njimi, ker niso vsi notalisti. Vsako novo delo jim zaigram, v letu dni so kar napredovali.«

● In vaše želje?

»Predvsem, da bi najmlajši pacienti ne imeli več dolgo toliko strahu. Kar pa zadeva moj konjiček: rad bi v Selški dolini sestavil zabavni jazz orkester z veliko zasedbo. To je pa precej optimistična želja, zakaj notalistov ne morem vzgajati. Zobozdravnik sem. Glasbena šola bi morala k temu več prispevati.«

Tako se je končal razgovor z 31-letnim zobozdravnikom dr. Viktorjem Kristanom doma z Javornika pri Jesenicah, ki ob spremljavi reproduciranega jazza zdravi in obnavlja zobovje prebivavcev Selške doline.

Stane Škrabar



PO SVETU SO PISALI, da se namerava Gina Lollobrigida ločiti od svojega moža, našega rojaka Milka Skofiča. Videli so jo, da je pripotovala sama s svojim šestletnim sinom Milkettom v London, kjer snema film »Slamnata žena«. Igravka je pred dnevi odločno zanikala te vesti kot prazno govoričenje. Povedala je, da se ne namerava ločiti od družine.

Črni

● Japonska je nesrečna dežela ● Tri velike ljudske tragedije v dveh dneh ● V zgodovini vseh nesreč v premogovnikih je sedanja nesreča v Omuti na drugem mestu ● Lastniki rudnikov so krivi

teden

EPICENTER LJUDSKIH NESREČ, ki se je nekaj časa zadrževal v Evropi, se je zadnji teden preselil na Japonsko. Črna krivulja nesreč se je po Skopju, Longaroni in rudniku Lengede preselila na Japonsko in spustila svojo smrtno senco na dva kraja, ki ju do nedelje še ni nihče poznal.

Japonsko svilo so črno pobarvali

Dežela jutranjega sonca je v svoji zgodovini doživela verjetno med vsemi državami največ prirodnih nesreč. Rušili so jo potresi in atomske bombe, niso ji prizanašale poplave

in velika neurja, napadali so jo ognjeniki, našli smo velike rudniške, železniške in letalske nesreče. Po številu žrtev sodi Japonska med »nesrečne dežele«.

V zadnjem tednu je na Japonskem prišlo v kratkih časovnih presledkih do treh nesreč. Najprej je eksplodiral

plin v rudniku premoga Omuti na najjužnejšem japonskem otoku Kjuši, kjer je našlo smrt 452 rudarjev, točna številka pa bo najbrž še višja, ker še vedno pogrešajo več rudarjev. Samo nekaj ur po rudarski nesreči na jugu, je prišlo do železniške nesreče v Curuniji blizu glavnega mesta Tokia. Po nepopolnih podatkih je umrlo 164 potnikov, težko poškodovanih pa je prav takšno število. Dan pozneje je začel bruhati še vulkan Sukuradžima pri mestu Kogošimi. Dva kilometra visok steber dima in ognja so lahko videli zelo daleč.

Nesrečna druga izmena

Uesreča v premogovniku Omuti se je zgodila v času, ko so se po jasku spustili zadnji rudarji druge izmene. Računajo, da je bilo med eksplozijo v rudniku okoli 1.400 rudarjev. Prva eksplozija plina je zatrpala večje število rudarjev, ki so bili v hodnikih nižjih od kraja eksplozije. Reševalne skupine so se takoj spustile v rudnik in iz njega izvlekle okoli 200 težko ranjenih rudarjev. Pozneje so morali reševanje ustaviti, ker je prišlo v rudniku še do novih eksplozij. Verižna akcija



Američan Charles Robertson Postal bo zamorec

AMERICAN CHARLES ROBERTSON je star 36 let in tehta 250 kg. Pred nekaj leti se je namreč pričel rediti, ker mu neka hormonska žleza ne deluje pravilno. Zdravniki v Springfieldu poskušajo še zadnje: dieto, ki jo iznašili sami in še ni bila preizkušena. Robertson je pristal, da postane zamorec.

Spodrsnilo mu je na vozu

NOVI BRITANSKI premier Home se je moral odreči lordskemu naslovu, da je lahko kandidiral za poslanca spodnje zbornice. V predvolilni kampanji pa se je zgodila majhna nesreča (ne politična). Poskušal je namreč zlesti na voz slame, kjer je imel govor. Spodrsnilo mu je in njegovi spremljevalci so mu morali pomagati, da je lahko zlezel nazaj. Seveda je potem govoril, kot da se ni nič zgodilo.

Alžirska jed črtana z jedilnega lista

ALŽIRCEV V FRANCOSEKEM parlamentu ni več. Ne samo zaradi sporazuma, ki velja že od leta 1962, temveč tudi v restavraciji, kjer so bile še vedno na jedilnem listu alžirske jedi, jih ni več. Ugotovili so namreč, da ni več ljubiteljev alžirskih specialitet, ker ni več alžirskih poslaničkov, Francozi pa imajo vsega, kar pride iz Alžirije, dovolj.



Britanski premier Home

REKLI SO...

»SPECIALIZACIJA v medicini je dosegla tak uspeh, da morajo biti bolniki že diagnostiki, da vedo, h kateremu specialistu morajo iti.«

dr. Ulf Fernstrem,
švedski kirurg

»ČAS IMAJO samo tisti, ki niso ničesar dosegli in so pri tem prišli dlje kot vsi ostali.«

Guareschi
italijanski satirik

»ZAKONI FILMSKIH zvezd morajo propasti, ker ni nobenemu možu prijetno, če žena zasluži v enem tednu toliko kot on vse leto.«

Bette Davis,
ameriška filmska igravka

»MEJE so abstrakten pojem, saj jih na zemlji ni. Toda v našem primeru meja je, ker se srečata na eni strani samouprava, na drugi pa režim srednjega veka.«

Ben Bela,
predsednik Alžirije

MLADE FEDERATIVNE vlade v Afriki moramo izobraževati. Toda nikoli ne bomo ničesar dosegli, če bomo iskali pri tem koristi. Da bomo uspeli mora vsak nekaj žrtvovati.«

Haile Selassie,
cesar Etiopije

»JEZO POVZROČA misel, da mir na svetu lahko ogroža število vojakov v tovarnjaku. Pa vseeno, tako je.«

»Daily Mail« ob incidentu
na meji Zapadnega Berlina

»BUNDESWEHR je postal tako močan kot gin, ki lahko uniči svojega ustanovitelja.«

Iz lista »Za rubežom«

»MESTO SE NOSI pečat žalosti, toda solze z lic so zbrisali rokavi delovnih oblek.«

Milan Siruček,
češki novinar o Skopju

»NE SMEMO prek meja. Če me boste vi zbadali z ježem, vam ne bom ostal dolžan.«

Nikita Hruščov, v razgovoru
z ameriško trgovinsko delegacijo

se je širila po hodnikih in nadstropjih.

Po vesteh, ki so prišle iz nesrečnega rudnika, je zelo malo izgledov, da bodo lahko rešili rudarje. Vprašanje je tudi, koliko zasutih rudarjev je sploh še pri življenju. Rudarji, ki so uspeli iz rudnika pobegniti skozi pomožne izhode, so na meji živčnega zloma. Na njihovih obrazih so znaki starosti in strahu. Slike pred rudnikom in posamezni prizori so bili strašni.

Po nesreči v rudniku Honkeiko v Mandžuriji, kjer je leta 1942 našlo smrt 1.549 rudarjev (nesreča je najtežja na svetu) je po številu žrtev sedanja nesreča na drugem mestu. Leta 1913 je v velškem rudniku umrlo zaradi eksplozije plina 439 rudarjev, februarja meseca lani pa je v enem izmed premogovnikov v Saarbrückenu našlo smrt 298 rudarjev.

Trije vlaki na kupu

Samo šest ur pozneje, ko so Japonci zvedeli za veliko rudarsko nesrečo v Omuti, so zopet spustili zastave na polovico kopja. Na železniški progi, ki veže Curunijo s Tokijem sta trčila vlak in tovarnjak. Kmalu nato sta se v razbitine potniškega vlaka zaletela še dva vlaka. Pod ruševinami razbitih vagonov je našlo smrt 164 potnikov. Prizorišče nesreče je imelo videz pravega razdejavanja. Na železniški progi so stali ostanki vagonov, železo in les pomešan z mrličmi in ranjenci. Kljub temu da so ob nesreči izrabili vsa razpoložljiva sredstva, da bi ranjenim potnikom nudili takojšnjo pomoč, je bilo za mnoge že prepozno.

Vzroki obeh hudih nesreč še niso točno raziskani.

Mesto slikarjev

V Antwerpnu smo si ogledali tudi kraljevi muzej lepih umetnosti. Ta ustanova privablja številne obiskovavce, saj ima bogato zbirko 1000 slik starih mojstrov in okoli 1500 slik modernih avtorjev od 19. stoletja dalje. Najštevilnejše so tu predstavljeni mojstri stare flamske generacije 15., 16. in 17. stoletja. Med mnogimi dragocenimi platni so tu tudi številna dela P. P. Rubensa. Mnogo časa porabi človek, da si ogleda vse to, toda še zdaleč ni videl vsega, kajti tu so še številni muzeji kot na primer muzej arheologije in zgodovine, muzej pomorstva, muzej folklorne, muzej Smidt van Gelder z dragocenim porcelanom, muzej Mayer van der Bergh, ki mu pravijo tudi biser muzejev v Antwerpnu. Tu so najlepša dela flamske slikarske šole, med katerimi so dragocena platna Pietra Brueghel starejšega in nazadnje še Rubensova hiša, stara patricijska rezidenca, zgrajena leta 1610, leta 1946 pa so jo popolnoma restavrirali in preuredili v muzej, ki je v Antwerpnu najbolj obiskan. V prostornih sobah visijo platna primitivnih flamskih slikarjev, Rubensovih predhodnikov pa tudi sodobnikov. Opremljeno je s pohištvom, ki so ga darovali člani kluba ljubiteljev Rubensove hiše, sem ter tja so postavljene po mizah dragocene vaze, omarice, ure itd., vse prav tako darilo »članov kluba.« Vsaka teh sob ima kamin in tlakovano pod. Po daljšem sprehodu po sobah prideš po stopnicah do balkona, kjer lahko kakih osem metrov pod seboj vidiš nekdanji Rubensov atelje. Če vržeš okoli 150 dinarjev v



Antwerpen je slikovito mesto in največje belgijsko pristanišče. Na sliki vidimo trg pred železniško postajo in poslopje postaje. Pred postajo je kraljevi park

Gledališča

Bogato je tudi antwerpensko gledališko življenje. Naj navedem samo nekaj števil: 8 večjih omembe vrednih gledališč, 9 družb za organizacijo koncertov v veliki koncertni dvorani z 2.000 sedeži, večje število amaterskih dramskih klubov in večje število manjših gledališč. Gledališča igrajo razen klasičnega repertoarja tudi novejša dela francoskih, italijanskih, angleških, nemških in sovjetskih avtorjev. Kineematografov je 50.

Parki

Mesto ima krasne in obsežne parke. Veliki mestni park, ki ga urejujejo že od 1869. leta meri okoli 12 hektarov. Mnogo večji je »Nachtgalen Park« s tremi deli, od katerih je eden Middelheim. V tem delu parka je tudi stalna kiparska razstava na prostem. Prva razstava je bila leta 1951. Danes ima ta muzej na prostem še 125 skulptur modernega kiparstva.

Pasje veselje

Ta večer smo zapustili Antwerpen. Vlak za Bruxelles je odpeljal precej pozno, da sem čas, ki mi je še ostal, porabil za sedenje v parku in opazovanje mimoidočih. Gospodki, gospodične, gospe, gospodje — vsak z usnjenim povodcem, na katerem je seveda pes.

Moram vam povedati, da je Zahodna Evropa

obsedena od tega, da bi vsi radi imeli svojega psa. Prideš v trgovino s tekstilnim blagom, s konfekcijo kar na lepem zagledaš nekaj, kar je podobno nekakšnemu telovniku. Pogledaš bolje, razgrneš in ugašaš: pasji telovnik! Greš dalje — pasji čevljički! Vse večinoma iz karirastega blaga. In to ni kar tam nekje v kotu. Ne, ne! To je na vidnem mestu, da hitro opaziš. Prideš v trgovino z usnjem, še preden se po stari navadi primeš za prodajno mizo, zagledaš na pokro-mani mrežici obešene pasje povodce: debele za buldogle in drobne čisto drobne za »podgane«. Na cesti potem lahko opazuješ pse velikane in pritlikavce; vse od 20 dkg naprej. Napravljene v smešna oblačila, obuti v mehke čevljičke, da se ne bi na večernem sprehodu prehladili, kadar bode rosa, tekajo ubogi štirinožni prijatelji na povodcu, ki ga prijatelj drži v roki. Sicer pa so ljudje prav tako smešno oblečeni kot psi. Tako kot težko najdeš psa brez telovnika, tako težko najdeš človeka, ki bi bil napravljen okusno. Ko pogledaš v izložbo in vidiš, kaj vse se dobi tam, ti je domala nerazumljivo, od kod ta nemogoča kombinacija oblačil na ljudeh, ki jih srečavaš na ulici. Mnogokrat sem mislil, kaj bi napravila naša žena ob tolikšni izbiri. Sicer pa ne gre samo za ženske, enako je pri moških.

Obogatenj s kopico vtisov smo z vlakom odbrzeli proti drugemu mestu našega bivanja v Belgiji — proti metropoli Bruxellesu, kjer so nas čakala nova presenečenja. Mito Trefalt

Zapuščamo Antwerpen

belgijskih frankih v avtomat, lahko v zaželenem jeziku (v enem izmed štirih) slišiš komentar o celotni Rubensovi hiši. Skozi atelje prideš na prostran vrt.

Lesena kroglica

Točno ne vem več, ali je bilo to v Antwerp-skem muzeju lepih umetnosti ali v kakem drugem. Zapisal bom vseeno, ker bi vam hotel povedati, kako fina dela so nastala na tem severnem delu Evrope, polni že znanih veličastnih platen, ki jih pozna ves svet. V mali vitrini s šestimi steklenimi stenami sem videl predmet, velik kot žogica za namizni tenis. Predstavlja si takole žogico preklano na pol. Polovici sta med seboj zvezani z majhnim tečajem. V notranjosti obeh polovic je danes nepoznan mojster vrezal prizor iz obmorskega življenja. Nekdanja polna lesena kroglica je zdaj samo še krhka rezbarija, ki bi si je človek ne upal vzeti v roke. Površina kroglice je izrezljana tako fino, kot če bi pogledali najbolj komplicirano in gosto vezeno čipko. Notranjost je polna človeških postav, ki niso večje od gramofonske igle, pa vendar imajo izdelan obraz, roke, obleko in drže v rokah meče, sulice in helebarde itd. Vse to je izdelano iz enega kosa, delano v perspektivi tako, da so osebe v notranjosti polkroga manjše od tistih v ospredju.

Glave se stiskajo nad malo stekleno vitrino in oči se kar nočejo odmakniti od nenavadnega predmeta.



Zelenja v pristaniškem Antwerpnu ni malo. Tudi tam kjer je videti, da ni veliko prostora, so mestni očetje zasadili gredice in rože. Na sliki je znan trg Astrid

meja, ki se je ni mogoče izogniti. Pravijo, da je smrt le nesrečen primer, v katerem v trenutku zastane zapleteni sistem, ki povezuje in usklajuje delo milijard celic in povzroči njihovo postopno odmiranje.

Čudna oporoka

Že pred štirimi leti je znan francoski biolog Jean Rostand napisal: »Prišel bo dan, ko bodo neozdravljivi bolniki in stari ljudje zapuščali oporoke, v katerih bodo zahtevali, da njihovo telo ob smrti ohladijo in položijo v posebne krste z napisom: Oživeti, kadar bodo izdelana zdravila za zdravljenje raka ali...«

Ameriški profesor fizike, matematike in astronomije trdi, da je že sedaj fizično mogoče oživeti človeka po smrti.

Po smrti naj bi ga ohladili do temperature absolutne ničle tako, da bi telo potopili v tekočo raztopino helija in potem v posebnih prostorih shranili za nekaj desetletij ali pa celo stoletij. Skratka — vse dotlej, da se medicina ne nauči zdraviti bolezni, ki je povzročila smrt.

Oživljanje

Torej, nesrečen primer ni povsem brezupen. Neposredno po smrti so človekove celice še žive. Če se s pomočjo določenega postopka obnovi biološko ravnotežje, organizem oživi. Trditve niso abstraktne. Že sedaj je dobila svoje mesto v znanosti nova medicinska veja — reanimatologija. Moskovski profesor Njegovski, eden od pionirjev te znanosti, je oživel že več novorojenčkov, ki so se zadušili ob porodu in bolnikov, ki so umirali zaradi hudega krvavenja ali slabljenja srca.

Šest usodnih minut je umrli v labilnem stanju klinične smrti. Nato začno odmirati celice velikih možganov: nastopi prava smrt. Profesor Ettinger meni, da je najprej potreben uspeh pri podaljšanju teh šest minut, potem pa bo nastopil svoje delo mraz.

Življenje - ohranjeno za drugo stoletje

Poskus pred dvema stoletjema

O zmrzovanju kot sredstvu za podaljševanje življenja so govorili že v osemnajstem stoletju. Neki Francoz je dejal: »Verjetno bo vsakdo, ki upa, da bo živel 80 let, rajši podaljšal življenje za 10 ali 12 stoletij tako, da bo v vsakem stoletju živel po 8 ali 9 let.«

Že leta 1780 je jezuit-znanstvenik Spalanzani hotel dokazati, da zmrzovanje za najbolj enostavne organizme ni problem. V tem letu je na temperaturi -190°C shranil mikroorganizme, ki živijo v mahu. Pozneje jih je oživel

z ogrevanjem in potapljanjem v vodo.

Pri bolj zapletenih organizmih je največji problem voda. Nemogoče je iz človeškega organizma odvzeti vso vodo, ne da bi bile poškodbe v tkivu nepopravljive. Neki ameriški znanstvenik meni, da morajo biti celice osteklene v delcu sekunde, ker je le tako mogoče preprečiti njihove spremembe. Najbolj važno je torej kar najhitreje znižati temperaturo do -400°C Celzija.

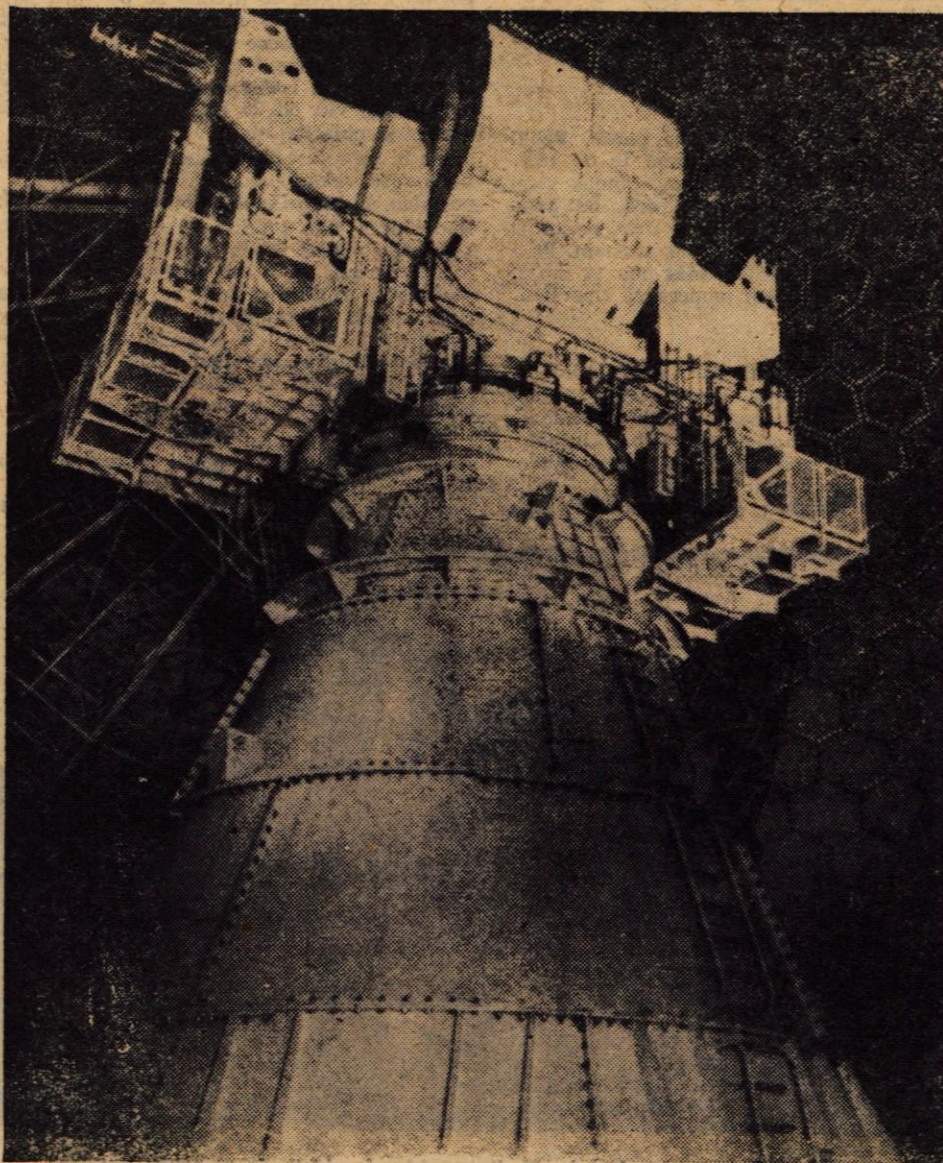
Uspehi in pomisleki

Znani newyorški zdravnik je dejal: »Ko bi vsi zdravniki delali enotno, bi dosegli uspeh pri zmrzovanju in oživljanju v manj kot petih letih.« Majhne možnosti so, da bo mogoče oživeti že prvega človeka. Toda

Ali je smrt res le nesrečen primer? ● Znanstvenik predlaga shranjevanje mrličev ● Za nekaj stoletij jih bomo v hladilnikih morda zopet oživeli?

drugega ali tretjega? Nihče še ni poskusil oživeti zmrznjenega človeka, ker znanost trenutno še ne dosega te stopnje.

Kljub temu dosežki človeštva v tem pogledu niso majhni. Leta 1956 so jugoslovanski znanstveniki oživeli podgane ohlajene na -60°C . Oživljene podgane so bile odpornejše, njihovo srce se delalo bolj kot pred »smrtjo«. Marca 1963 je sovjetski biolog Lozinski ohladil do temperature -269°C dvajset gosenic: tri najst jih je povrnil v življenje. Podobnih uspehov je bilo še več. In mogoče res ni davanju in oživljanju v manj kot petih letih. Zamisel znanstvenika Ettingerja in ustanoviti »Društvo bodočih nesmrtnikov«.



Nove radarske naprave, ki so jih Američani postavili na britanskem otočju. Naprave so zelo natančne in dovršene.

ZANIMIVOSTI

Robotova diagnoza

NA JAPONSKEM so naredili uspešne poskuse, pri katerih so elektronski možgani preiskali raka na pljučih. Profesor Išijama je s pomočjo podatkov o oblikah in znakih pljučnega raka izdelal 31 kombinacij za diagnozo raka in jih sistematiziral v elektronskih možganih. Pri praktični preizkušnji je naprava pri 66 primerih dosegla 90-odstotni uspeh. Podoben uspeh so dosegli tudi pri preiskavi 184 primerov tuberkuloze.

Majhna stiskalnica za sadje

OSEMDESETLETNI iznajditelj Dušan Milosavljević je izdelal majhno hidravlično stiskalnico za odcejanje sadnih sokov. Stiskalnica je zelo enostavna in praktična za uporabo v gospodinjstvu. Pogonska moč je vodni curek iz vodovoda. Ravnanje z njo je enostavno in nenevarno. Naprava bi bila lahko zelo cenena, mogoče pa jo je izdelati tudi iz plastične mase.

Nova sintetična tkanina

MAKEDONSKI kemijski kombinat Naum Naumovski bo kmalu začel s proizvodnjo posebnega sintetičnega vlakna — makrilon. Ta vlakna, ki so dvakrat močnejša kot volna, bodo našla široko uporabo v tekstilni industriji. Mešali jih bodo z ostalimi naravnimi vlakni.

Po prvih raziskovanjih, bo obleka iz makrilona zadrževala toploto, zelo bo mehka in lahka. Za pranje bo zelo enostavna, likati pa je ne bo treba. Razen tega teh vlaken ne napadajo insekti.

Plastično dno umetnega jezera

RAZSEŽNO zemljišče v Costa Rici, na katerem bo kmalu umetno jezero nove hidrocentrale, bodo prekrili s plastično folijo. S tem bodo zmanjšali nevarnost odtekanja vode skozi tla. Folijo bodo zasuli z deset centimetrov debelim slojem peska in dvakrat tako debelim slojem blata, da se folija ne bi poškodovala.



Recepti

Jajca s sardelnim nadevom na kruhkih

6 rezin rženega kruha; 5 dkg margarine, 1 žličko sesekljanega drobnjaka, 3 trdo kuhana jajca, 5 dkg surovega masla ali margarine, 2 žlici kisle smetane, 4 sardelni fileji, kisla kumarica.

Kruhke namažemo z umešano margarino, ki smo ji dodali sesekljan drobnjak. Kuhana jajca po dolgem razpolovimo in rumenjake izločimo. Na vsak kruhek položimo polovičko jajčka z nadevom navzdol. Kruhke obložimo še z rezinami kislit kumaric.

Za nadev penasto umešamo surovo maslo ali margarino, dodamo smetano, drobno sesekljane sardelne fileje in rumenjake. Vse dobro premešamo in nadevamo jajčne polovičke.

Solnograški žličniki

3 jajca, 6 dkg sladkorja, 3 dkg ostre moke, 3 dkg surovega masla za peko, sladkor v prahu.

Iz beljakov stepemo trd sneg in vanj počasi vtepemo sladkor. Nato s kuhaličico narahlo primešamo rumenjake in presejano moko. V železni ponvi razpustimo surovo maslo in vanj z lopatico nalijemo 5 enako velikih kupčkov testa. Rahlo zapečene obrnemo, jih zapečemo še na drugi strani, zložimo na večji krožnik in potresemo s sladkorjem v prahu.



Posebno v hladnejših dneh so ustnice občutljivejšje in kožica rada razpoka. Da se bomo temu izognile, jih večkrat namažemo z vazelinom in raje uporabljamo maslno šminko kot suho

BOLEZEN, KI NAS POGOSTO OBIŠČE

Influenca

GRIPA je verjetno najpogostejša bolezen in zato tudi precej znana, saj se je ne izogne niti dojenček niti starček. Verjetno jo povzroča več bolezenskih klic, zato so tudi njen začetek, razvoj, potek in nevarnost s posledicami kaj različni. Zdravniki so mnenja, da je osnovni povzročitelj virus, ki se prenaša s kašljem, morda tudi z dotikom in zrakom, navadno ga spremlja še droben bacil.

Okužba

OKUŽIMO se najpogosteje skozi dihala in skozi oči. Inkubacijska doba do nastopa bolezni je po izkušnjah kratka in traja le en dan ali dva.



MALI NASVETI

Mast na lesenih tleh

ČE SE nam mast polije po podu, polijemo madež takoj z mrzlo vodo, da se mast strdi in se zato ne more vpiati v les.

Limonini ostanki

OSTANKE ožetih, obrabanih oziroma olupljenih limon uporabljamo v kuhinji kot čistilno sredstvo. Če jih dodamo vodi za pomivanje, se bo porcelan lepše svetil, s črne posode bomo lažje odstranili maščobo in saj, pregnale bomo tudi neprijeten duh, ki se širi pri pomivanju posode. Z ostanki limone očistimo vodovodne sklopke in pomivalne skledke.

Aluminijasta posoda bo kot nova, če jo odrgnemo z limono. Izginile bodo lise, ki se rade napravijo na aluminiju pri kuhanju nekaterih jedil.

Zarjaveli ključ

ZARJAVELE ključke zdrgnemo s petrolejem ali jih denemo za nekaj časa v terpentinu.

Madeži

MADEŽE od rdečega vina, malin in kakava čistimo z vodikovim prekišom, ne da bi mu dodali amoniaka. Madeže kakava in čokolade lahko omehčamo tudi z glicerinom in jih nato izperemo z vodo.

Ledvice in slab duh

LEDVICE izgubijo duh po seču, če jim izrežemo sečevode in jih namakamo nekaj časa v vodi ali mleku. Priporočljivo je, če narezane ledvice nekoliko prepražite v kozici brez masti, da tekočina, ki je v njih, delno izhlapi. Jetrna in ledvice solimo šele, ko so sprazene,

Bolezen je nevarna zato, ker se ob nji radi razmnožijo nekateri drugi bolezenski bacili, ki so že bili v telesu in povzročijo hude bolezni — kot pljučnico, vnetje mren, črevesja in drugo.

Splošna oblika obolenja je lahko pri posameznih ljudeh različna, pri enih prizadene dihala, pri drugih prebavila, pri tretjih živčevje, nato ude, sklepe in mišice.

Bolezni znaki

BOLEZEN se prične navadno z vročino, močnim glavobolom, kašljem, trganjem po udih, solzenjem, nahodom in vnetjem očesnih veznic. Po nekaj dneh vročina poneha, glavobol popusti, sledi pa oslabelost in omotica. Bolezen je lahko zelo nevarna dojenčkom in predšolskim otrokom, ker je zelo nalezljiva in pri otrocih povzroči hude motnje v prebavilih. Množično se influenza razširi v vlažnih jesenskih dneh, pozimi in spomladi.

Žganje utegne škodovati

ČEPRAV ni že vsak prehlad tudi influenza, pa je vendar že veliko tistih, ki so jo preboleli. Mnogi ljudje pravijo, da se jo prežene s pitjem žganih pijač. To zdravljenje pa utegne biti tudi zelo nevarno, posebno pri tako imenovani obliki želodčno-črevesne influence, in ima lahko nevarne posledice na prebavilih kot želodčno črevesne rane, vnetja jeter, trebušne slinavke in še druge.

Zdravljenje

BOLNIK mora takoj v posteljo in ležati, dokler traja vročina ali telesna temperatura nad 37°C. Pije naj lipov ali bezgov čaj z dodatkom mete. Proti glavobolu naj bolnik vzame tablete aspirina nekajkrat na dan ali piramidona. Če ima bolnik znatne bolečine tudi v prsih, kar je pri tej bolezni zelo pogosto, naj vzame trikrat do štirikrat na dan po dve tableti sulfokombina, da se tako v kali zatre razmah bacilov, ki povzročajo vnetje pljuč. Pri otrocih ravnamo prav tako, le da dajemo zdravila v primerni manjši količini.



Preprost dvoredno zapet plašč je narejen iz svetlega velurja



Kar hitro se moramo odločiti za zimsko jopico ali pulover, da ga bomo pravočasno spletle. Morda sta vam modela na sliki všeč in se boste za enega izmed njiju odločile

ZDAJ JE JESEN in vino vre in drevesa se »slajajo« in gostilne so polne. V gostilnah ljudje martinujejo, skačejo po mizah, pijejo, pojejo in zopet pijejo, dokler jim vino ne obrne želodcev. Zgodba o pijači, ki ne more nahraniti otrok, sega v čas jeseni, ko pijance bolijo glave, ker pravijo, da ni več pravega vina.

Reporter nima zdravniških zakonsko hčerko, ki jo je slusalk, da bi lahko poslušal, kako ljudje kašljajo. Nima laboratorijev, da bi po gostilnah zbral kri in ugotavljal, koliko alkohola je v naši krvi. Zato podatki nikoli ne bodo uvrščeni v znanstvene platnice. Priznali jim bomo mogoče nadarjenost za

zaradi tatvin, delomrzištva in pijančevanja. Obsojen na zaporno kazen zaradi neplačevanja preživnine. V zakon ni stopil brez nahrbtnika. Volivci so bili mnenja, da je nevaren za okolico. S svojo ženo ravna zelo nasilno. Ko je bila noseča, jo je pretepal in metal in hodil po njej. Pretepa tudi taščo. Zaposlen je bil v štirih tovarnah. V prvi je bil odpuščen brez opisa vzrokov, v drugi so ga odpustili, ker se je ponesnagal v skladišču, v tretji tovarni je napadel vratarja, v četrty pa mojstra z nožem. Mož pravi, da ima svojo ženo rad. Otroci. Starejši dve sta de-

Kjer alkohol začne razje- ljudi ne bodo nikoli napravi- li poštenjakov. Zamujeno je bilo že na začetku. Vas je zahtevala, da se izžene vsa družina, zaradi pijančevanja, nemorale in nasilja. Mera je bila prekoračena, ko je mati treh otrok letos v najhujši zimi zapustila tri nepreskrbljene otroke in se preselila h gradbenim delavcam na letališče v Brnikih. Mož je bil v zaporu. Sladko življenje v kozarcu se je zopet začelo. Sedmega februarja letos je prišla v vas skupina socialistnih delavcev. V razpadli hiši je bilo veselje. Za večjo je dremal poročen mož, ki je

PROPAD DRUŽINE ZARADI LAHKOMISELNOSTI

Pijača ne more hraniti otrok

pažanja, kar pa ljudem danes tako smrdi kot človeško blato.

DRUŽINSKO RAVNILO

Družino iz naše zgodbe je pijača popolnoma razjedla. Na njej se je nabrajal vinski kamen. Ta kamen se je oprijel srca in žil. V noge družine je vdrla volčnika. Prsti ji trepetajo kot šiba na vodi. Družina nima več peči, pri kateri bi se ogrela. Grejejo jo samo še žganje, pelinkovec in dalmatinsko vino.

Družinsko ravnilo je dolgo šest članov. Vsi odrasli pijejo, otrok pa pijača ni mogla nahraniti.

Tašča. Pišemo jo z veliko začetnico, ker stoji na začetku stavka in ker bo kmalu zaslužila pokoj. Rodila je ne-

nišču. Fantje so pozneje prinesli v gostilno njeno perilo. Z osemnajstimi leti je odšla z doma na medeni mesec. Dva tedna se je potikala po svetu s fantom, ki je podvržen klateštvu. Iz tega potovanja se je vrnila z nezakonskim otrokom, ki pa je po porodu umrl. Pozneje se je poročila in rodila tri otroke — dve punčki in fantka. Maternstvo se je zanj končalo, ko so ji odrezali popkovo. Hčerka ni neumna. Ko ji iz ust smrdi po pijači, pravi, da jo bolijo zobje in si je nanje dela vinski kamen. Po grlu spusti tudi ves denar, ki ga je dobila za preskrbo svojih otrok. Obsojena je od sodnika za prekrške zaradi pijančevanja in prostitucije. Pijača vedno najde družbo.

Hčerkin mož. Napada vaščane. Bil je večkrat v zaporu

klici. Mlajši je fant. Hranili so se z mlekom, ki mu je bila primešana pijača. Fant je umsko in telesno nerazvit. Star je enajst mesecev in ne hodi. Najbrež ga bodo poslali v Dornavo (dom za duševne in telesne spačke).

LADJA SE POTAPLJA

Družina, o kateri smo zbrali toliko podatkov, se ni potopila v morju nadlog, pač pa v pijači. Vsi odrasli so razvaline. Tašča čaka na pokojnino, hčerka je s pomočjo tujih moških podrla edino peč v hiši, mož pa je v zaporu. Ljudski pregovor pravi, da žena podpira biti širok. Volivci zaselka propadle družine so s prsti kazali na hišo pohujšanja. Socialni čut se je umaknil prepričanju, da iz propadlih

sobe pa je postavljena na pol podrti postelji. Streha pušča ob deževnem vremenu. Kuhinja je stara in brez oken. Hišna vrata se ne zapirajo in so na pol prislonjena na zapah. Stanovanje je podobno briogu.

To so posledice večletnega »sladkega življenja«.

ODVZEM OTROK

Vaščani do pijancev nikoli niso preveč ravnodušni. Običajno je njihova ravnodušnost prej obsojanje kot usmiljenje. Res je, da so naši ljudje bolj navajeni tožiti, kot pomagati, vendar do ljudi, ki so presegli mejo lahkomišelnosti, ni mogoče biti širok. Volivci zaselka propadle družine so s prsti kazali na hišo pohujšanja. Socialni čut se je umaknil prepričanju, da iz propadlih

vasoval pri steklenici. Mati treh otrok mu je dvorila. V postelji pa so ležali trije zavrnjeni otroci. Ko so otroke izvlekli iz umazanih cunj, so videli, da so bili do ušes umazani od človeškega blata. Koža je bila modra od mraza in ozeblin. Ležali so kot pozabljeni predmeti v uradu za najdene predmete. Zunaj je zima igrala na ledeno harfo. Ko je socialna delavka prišla prvega otroka, jo je objel s takšno močjo kot klešče. Prvic je najbrž občutil, da je srečal mater.

Materi so sporočili: — Odvezli vam bomo otroka!

V pijanosti je odgovorila: — Kar odpeljite jih, jaz jih tako ne maram.

Izpila je zadnji požirek svoje pijače.

Zdravko Tomažev



Eden izmed rešenih rudarjev

Rešitev skozi vrtino

ZADNJE DEJANJE RUDARSKE NESREČE V LENGEDU

NA DNU RUDNIKA, 79 m globoko, so bili blokirani trije rudarji. Reševalci so do njih izvrtali navpičen rov, vstavili vanj cev in kmalu so jim ponesrečeni rudarji pričeli odgovarjati z udarci. Nenadoma se je nad cevjo znašla žena...

Ponesrečenčeva žena še vedno upa

»Fritz, me slišiš,« je ihtela v zevajočo odprtino. Doslej je mislila, da je njen mož že davno mrtev. Sedaj pa... Zopet se je v njenih očeh zasvetila iskrica upanja...

Strahno nesrečo v rudniku železa v Lengedu na južnem Saškem so preživeli samo redki rudarji. Preden so jih rešili, so morali preživeti teden dni na dnu poplavljenega rudnika, ki je zahteval 47 smrtnih žrtev. Vzrok nesreče je bil jez, ki se je porušil. Čeprav majhen, so ogromne količine vode (500.000 m³), ki jim je dal prosto pot in ki so izginile v zemljo, zadostovale, da je bilo 9 km rudniških rogov poplavljenih. Preživeli rudarji se imajo zahvaliti za svoje življenje samo temu, da so delali v nekem slepem rovu, ki se je strmo dvigal in kjer je stisnjen zrak zadrževal dviganje vode. Strokovnjaki so sporočili ljudem, da je vsak up na rešitev zaman. Vendar so kljub temu začeli vrtati... Čez tri dni, bila je nedelja, so zaslišali štiri udarce na cev, ki je dosegla že 79 m

● Mnogo Blejcev ne ve najosnovnejših podatkov o svoji ladji ● Ze na prvi vožnji ni bilo sreče ● Ljudje pravijo slab začetek — dober konec ● Ladja »Bled« vzdržuje pomorske stike z Zahodno Afriko

Črna lepotica

VELIKO PREDMETOV v vsakdanji rabi se imenuje po Bledu. Poznamo cigarete Bled, čolne, letala in ladjo, ki pod tem imenom pristaja in zapuša svetovna pristanišča oz. letališča. Ladja »Bled« je ime našega gorenjskega letovišča raznesla po vsem svetu.

Kupčija v pristanišču

V belgijski luki Antwerpnu je bila leta 1959 usidrana belgijska ladja »Alex Van Obstal«, ki je do takrat plula na progi v belgijski Kongu. Krov je bil lepo očiščen in ladja se je svetila kot umit porcelan.

Sredi popoldneva sta prišla na krov ladje kupec in prodajavec. Z glavnega jambora so spustili belgijsko zastavo, namesto nje pa razbesili našo državno zastavo. Ladjo je kupec, Splošna plovba iz Pirana, preimenovala v Bled. Občaj je, da pri prodajah ladij takoj zbrisejo staro ime. Na novo so prebarvali tudi dimnik, kjer je bil naslikan znak podjetja.

Prva vožnja, ki jo je ladja »Bled« napravila, ko je za-

pusnila matično belgijsko luko ni bila srečna. Iz Antwerpna je ladja odpelala za tovorom v Bremen, kjer je pod težo tovora nasleda ob ustju v bremensko luko. Toda poškodba ni bila usodna. Ko je voda narasla, so ladjo s pomočjo dveh vlačilcev izvlekli, popravili in usposobili, da je lahko priplula do naših pristanišč.

Rojstni list

Ladja »Bled« je bila zgrajena pred vojno leta 1941. Njena nosilnost je 8.200 ton tovora. Pri belgijskem lastniku je dolga leta vzdrževala progo z belgijskim Kongom. Za Splošno plovbo pa je prvo vožnjo napravila v Severno Ameriko. Po vrnitvi iz Amerike je ladja vzdrževala tri leta stalno linijo

za Severno Ameriko. Lansko leto pa so zaradi pomanjkanja tovora za Severno Ameriko ladjo preusmerili v Zahodno Afriko. Zdaj redno vzdržuje zvezo s pristanišči na severu in zahodu Afrike.

Ladja »Bled« zaradi svoje starosti ni več najbolj hitra. Pluje s hitrostjo 13,5 milj na uro. Oskrbuje jo posadka, ki šteje sedaj 42 moških. Med ladijsko posadko prištevajo tudi perico, ki je na ladji. Posadka je bila večja v času, ko je ladja vzdrževala promet še s Severno Ameriko, ker je bilo takrat na ladji več belega tovora — potnikov.

V začetku prihodnjega leta bodo ladjo »Bled« postavili v dok v piranski ladjedelnici in ji zamenjali potmožne stroje. Za glavni stroj pa bodo v Litostroju odli nadomestne dele.

Posadka na tovorni ladji »Bled« ni stalna. Neprestano prihajajo novi ljudje. Tudi kapitani se menjajo. Zadnji čas ima krmilo ladje v rokah 31-letni Janko Krizman s Krasa, ki govori dva tuja jezika: angleščino in italijanščino. Ladja je zavarovana pri britanski zavarovalnici Lloyd.

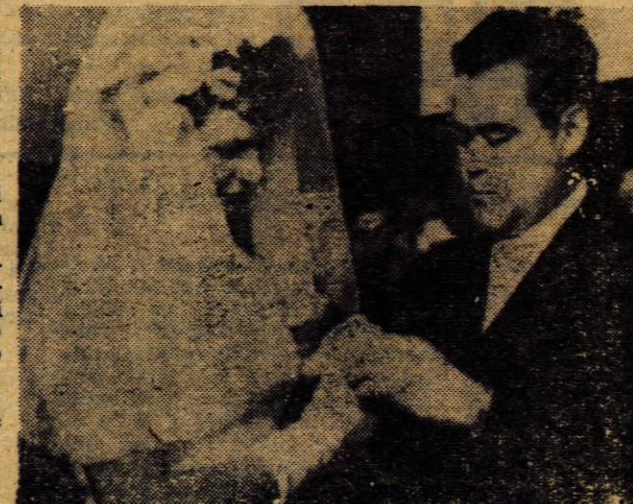
Zgubljeni potnik

V času, ko je ladja »Bled« prevzela tovor še v Severno Ameriko, je bilo na njej vedno precej potnikov. Ker ima ladja več potniških kabin, je lahko čez atlantsko lužo pripeljala tudi do 45 potnikov, ki so na ladji uživali prijetne dneve, saj je znano, da je posadka ladje zelo družabna. Vožnje so bile prijetne. Včasih pa se je potnikov polotilo dolgočasje in takrat so počenjali vse mogoče, da bi si skraj-

našli v enem izmed gumijastih čolnov, ki so obešeni na vrhu ladje za primer reševanja. Vseh skrbi je bilo konec. Potnik je trdno spal po naporni noči.

Ladjo »Bled« pomorščaki imenujejo tudi »črna lepotica«. To pa ne pomeni, da je ladja prav lepa. Ime so ji dali zato, ker je naše piransko podjetje sklenilo, da bo do odslej vse njihove ladje črno pobarvane.

Zdravko Tomažev



Valentina Terješeva in Andrej Nikolajev preživljata svoj medeni mesec v Indiji. Pred tedni sta se v Moskvi poročila. Prvo njuno skupno potovanje je bilo v Indijo, kjer so ju sprejeli z velikimi častmi. Na sprejemu sovjetskih kozmonavtov je bil tudi predsednik indijske vlade Nehru. Skupaj z zakonskim parom Nikolajev je pripotoval v Indijo tudi sovjetski kozmonavt Valerij Bikovski.

Naš roman

Franziska

je sedla k izlizani mizi z izrabljenimi pivniki, črnlniki in oguljenimi peresniki.

Kmalu so jo poklicali. V nedeljo zjutraj so bile zveze proste. Uradnik od okenca ji je vzkliknil »Dortmund«, beseda je nenavadno in sveže zvenela v italijanskem naglasu, ki je ostril samoglasnike in mešal soglasnike, Franziska ga je sprašujoče pogledala in rekel je: »Drugi aparat!« z zaupljivim glasom, bila sta sama, sama po prečuti noči v nedeljskem jutru poštnega urada, Fondaca dei Tedeschi, Franziska je vznemirjena vstala, odšla h kabini in snela slusalko, vendar ni bila zmehčana, polotilo se je le mirno razburjenje. Preden je rekla »Hallo«, je za seboj zaprla vrata telefonske celice.

Zveza je bila že upostavljena, takoj je zaslišala Joachimov glas in ne telefoniško iz Benetk ali Dortmundu, to je ustvarilo zarez nezaupanja in poštno skrivnosti, ki jo je povezovala in ločila od glasu, ki se je takoj odzval.

»V Benetkah si torej,« ga je zaslišala.

Kaže, da je že zvedel za njen beg. Herbert se je takoj včeraj odpeljal domov, morda pa je po telefonu poklical Joachim, tako naglo vendar ni mogoče priti z avtomobilom iz Milana v Dortmund. Naglo je pomislila in sklenila, da bo previdna.

»Ne nameravaš spregovoriti?« je vprašal.

Telefon ima zraven postelje. V tej jutranji uri leži še v postelji. Nekajkrat sem ležala z njim v postelji, ko je telefoniral. Tedaj, ko sem ga ljubila, sem rada gledala, kako je telefoniral, leže v postelji, s slusalko med ušesi in ramo; telefoniral je na umirjen, zbran in samozavesten način, kdor zna telefonirati kakor Joachim, uspe.

»Poslušaj,« je dejal, »to mi ni mar, vendar gre za tvoj denar. Pogovor med Benetkami in Dortmundom ni najcenejša reč, tudi ob nedeljah pred osmo uro. Prijaviti bi morala pogovor na moje stroške.« Čutila je pritažen posmeh.

»Tako bi izjemoma sprejel tudi pogovor na svoje stroške.«

»Je Herbert že v Dortmundu?« je vprašala, da bi pridobila čac.

»Ne, vendar je na poti.«

Oddahnila se je. Ni se mi torej bati, da bi ukazal Herbertu, naj me poišče.



A. A. BEG

»Neumno, da si pobegnila Herbertu.«

Prisluhnila je glasu. Telefon ga je spremenil. Močnejše je poudarjal porenški naglas, ki ga

sicer skoraj ni bilo čuti. Porenško narečje je obrusilo Joachimov glas, ga gladilo in zvežbalo, tako da je postal glas moškega, kakršnim pravijo v Porenju »Schwittjeh«. Toda Joachim ni mitier. Res je uglačen, hladen trgovec, ki ne sprejema telefonskih pogovorov na svoje stroške, vendar pa je tudi brez smisla za humor, le stvaren je, ne pa dovolj površen, da bi bil lahko mitier.

»Pobegnila nisem le Herbertu«, je rekla. »Vrhu tega mi je vseeno, če je to neumno ali ne.« Saj že govorim kakor O'Malley. Spomnila se je nočnega pogovora s tujcem, ki ji ni bil več tuj. »Mr. O'Malley,« je rekla in obarvala glas s trohico slovesnega posmeha, »ostanite na svoji ladji. Nekoč, pred davnim časom, v svojem prejšnjem življenju, ste si nprtili krivdo, s katero se mora pač spoprijazniti. Toda zdaj ste mož, mož z lastno ladjo. Neumno, če bi dovolili, da bi vas pri tem motili.« Joachimovo mnenje, da je bila neumna, ko je zbežala, se ji je zdelo podobno njenemu opozorilu Patricku. In njen odgovor Joachimmu je bil odmev Patrickovega odgovora: »Tudi Kramer«, je rekel, »je tedaj trkal na mojo razumnost. To sem vam že povedal. Odtlej sem prisegel, da nikdar več ne bom nasel te ukani.

Obiskali smo Kajuhovo mamó



Skupina škofjeloških otrok se v teh jesenskih dneh po svoje zabava. Videti pa je, da je dekletom čistoča bolj všeč kot fantom in podjetju za vzdrževanje čistoče.

Muca lovi miško

**mlada
rast**

Naša muca Potepuška to nam prava je lenuška. Ves dan za pečjo sedi, nič mišk nam ne lovi. Ko pa večer na zemljo leže, naša muca izza peči prileze, pa ponosno dvigne rep in odide na potep. Toda, glejte no to čudo, kaj je danes z našo muco, mirno na vrtu sedi. In kaj dela? Uganite Vi!

Breda Krainer

DOBRO se še spominjamo izleta ob koncu lanskega šolskega leta. Odločili smo se, da bomo odšli na Štajersko, in sicer v mesti Šoštanj in Velenje. Z železarskih Jesenic smo se odpeljali s posebnim avtobusom, ki smo ga že prej naročili pri jeseniškem avtobusnem podjetju. Peljali se nismo po glavni cesti proti Ljubljani, temveč pod gorami čez Kamnik.

V Šoštanju smo si ogledali staro mesto, v katerem se je leta 1922 rodil in živel naš partizanski borec in pesnik Karel Destovnik-Kajuh.

Obiskali smo Kajuhovo mamó, ki stanuje v svoji hiši blizu glavne ceste. V bližini rojstne hiše stoji nekdanji otroški vrtec, v katerega je hodil tudi mali Karel. Prosili smo jo, da bi nam kaj pripovedovala o svojem sinu. Naši želji je rada ustregla. Zbrali smo se pred rojstno hišo pesnika in pripovedovala nam je.

»Moj Karli je že v otroških letih pričel sestavljati pesnice. Bil je zelo miren in ubogljiv deček. V šoli je bil vedno odličnjak. Bil je zaveden Slovenec, zato so ga oblasti preganjale. Večkrat je bil tudi zaprt. Bil je v zloglasnem taborišču v Ivanjici v Srbiji. Fašisti so ga poslali v Ljubljano, a jim je leta 1943 ušel v partizane. Tam je pisal partizanske pesmi in jih prebiral na mitingih. Padel je pozimi leta 1944 nad Belimi vodami blizu Šoštanja.«

Kajuhovi mami smo se najlepše zahvalili za njeno pripovedovanje in ji poklonili šopek rdečih nageljnov. Iz Šoštanja smo se odpeljali proti rudarskemu Vele-

mestu; novo paviljonsko šolo, moderen kulturni dom, hotel, stanovanjske bloke in rudarske vile, stolpnice in stolpiče ter rastlinjak. Ob mestu je rudnik lignita in velika termoelektrarna.

Iz Velenja smo nadaljevali pot po Šaleški dolini. Videli smo veliko novega in lepega.

Marjana Homovec,
Zoran Guštin,
Metka Sifrer, učenci
6. raz. osn. šole
»Prežihov Voranc«,
Jesenice

Zanimivosti

Od kdaj so dežniki?

ŽE V DEVETEM STOLETJU pred našim štetjem so na Kitajskem uporabljali sončnike in dežnike, a v 17. stoletju je bila njihova uporaba tudi v Evropi že zelo razširjena. To se pravi, domovina dežnikov in sončnikov je današnja Kitajska.

Na Britanskem otočju so se prvi sončniki pojavili l. 1760, ko ga je prinesel neki John Hernwey. Sončnik je prinesel z Arabskega polotoka.

Riba, nevarnejša od morskega psa

V TIHEM OCEANU v vodah okoli kalifornijskega polotoka živi neka vrsta rib, ki je veliko bolj nevarna kot morski pes. Na hrbtu ima ostre bodice, ki izzovejo zelo močne bolečine.

Zavidljiv spomin

ZGODILO se je v Italiji. V nekem rudniku je neki konj preživel več kot deset let, tako da je vlek el vozove, ne da bi vsaj enkrat zagledal dnevno svetlobo. Ko je postal nesposoben za delo, so ga odvedli ven.

Takoj ko je zagledal sonce, je veselo zahrzal in potem brez oklevanja krenil popolnoma sam v hlev, iz katerega je odšel pred desetimi leti.

Torej nekatere živali imajo lahko prav dober spomin.

HUMORESKA IZ ŠOLSKE KLOPI

Naša družina domuje na letoviščarskih Jesenicah; naše ljubo mesto leži med belo Mežakljo in rdečkasto Merco in ima veliko črno železarno. V tej veliki tovarni je glavni proizvod prah, s katerim čistijo Jeseničani planinski zrak, razen tega pa proizvajajo tudi železo. Ta odlični zrak okušamo tudi mi, to se pravi naša družina. Naseljeni smo pod Mežakljo, to je v tistem delu Jesenic, kjer sonce sije največ dni v letu. Tu v hiši s številko 93 spi in je naša družina, vendar dolgo za to številko ne jamčim, ker jih vsako leto menjajo. Družina šteje štiri člane, in to: očeta — gospodarja in lastnika hiše (česar se včasih še preveč zaveda), matere gospodinje, ki nam kuha tako dobre reči, da bi jih celo angelčki jedli, samo mi ne (ona je tudi glavni steber naše družine); potem je tudi še sestra, ki je učiteljica in svojo avtoriteto preizkuša na meni, to se pravi, nad najmlajšim in največjim članom družine, ki mu je namenjeno, da bo postal hišni gospodar (hišnik sem že zdaj) in moram vrtnariti, to je pleti stezice naokrog mamine solate in špinace. Oče je bil včasih kle-

par ali špenglar, kot to pravimo lepo po slovensko in je lahko naredil marsikateri opravljivi sosedji uslugo, ko je prišla »iz elementa« in našla na štedilniku preluknjan lonec. Pri tem delu sem mu pomagal tudi jaz; pri delu sem prvič zvedel, da sem najbolj neroden »mulc« na svetu,

Naša družina

ki še piskra ne zna držati tako, kot je treba. Ker sem bil pri tem delu plačan po učinku, bi videl le malo filmov, če ne bi bilo dobre mame. Sedaj je oče v pokoju in ima več časa za dom, kar pa mami ni prav nič všeč, ker se preveč vtika v njeno obrt (tu so seveda denarne zadeve!). Oče se je motoriziral; kupil si je namreč kolo na nožni pogon in ga dal v last meni, vendar sem lastnik samo, kadar ga čistim (kolo je znamke »Diamanta«) in oče zahteva, da se sveti

kot soimenjak); drugače se vozi na nujne opravke, ki se končajo s tem, da kolo stoji pred hišo, na kateri je napis »gostilna«; nazaj pride oče peš, ker se zaveda, koliko procentov prometnih nesreč povzroči alkohol. Drugače smo miroljubni (čeprav ne med sabo!) in se s sosedi ne prepiramo, ker moram kokoši (ki so aktivni problem Podmežaklje) pasti jaz in tako sploh ne naredi škoda, ker so vedno zaprte. V prihodnje si želimo le, da bi ceste, ki pelje na Dobravo in Bled mimo nas, asfaltirali, ker prahu dovolj dobimo že iz železarne in nam prah s ceste, ki se ob pogostih motoriziranih pogrebi dviga in ti sili v usta in beli perilo, ni prav nič potreben.

Če bi kateri izmed tovarišev profesorjev zasledil v tem spisu primanjkljaj vejice (dijaki gotovo ne bodo!), naj ve, da je (tako vsaj upam) pisan v novem slovenskem pravopisu. Neki poklicani strokovnjak mi je samovoljno popravil vejice. Sumim našega učitelja slovnice, ki noče s časom naprej in nas še naprej učiti postavljati vejice, te male zajedavce vseh poštenih dijakov.

Mitja Volčič, 8. razred
osnovne šole »Prežihov Voranc«
Jesenice

PO KRAJSEM ČASU se spet srečujemo z ameriškim režiserjem Danielom Mannom, namreč z njegovim novejšim filmom »Butterfield 8«. Čeprav nas ta film iz raznih razlogov ni mogel povsem navdušiti in prepričati, pa je bil vsaj mestoma zanimiv in nam je kljub očitno pretežkemu poudarku zgolj na lepo Elizabeth Taylor vendarle mimogrede tudi odkril (resda tokrat majhen) košček ameriškega življenja. S tem pa nas je spomnil na pomembnejša — med pravzaprav redkimi deli Daniela Manna — predvsem na njegovo pretresljivo »Vrni se, mala Sheba« in pa na filme »Tetovirana roža«, »Čajnica« in »Jokala bom jutri«.

Filmski portret režiserja Daniela Manna

Tragedija vsakdanjega življenja

Na Zahodu ni več Indijancev

Daniel Mann se je rodil 8. avgusta 1912 v New Yorku. Čeprav je odrasel v okolju, ki so ga polnile knjige, glasba in šah, ni bil nikoli preveč navdušen za učenje. Ko mu je bilo štirinajst let, se je sporekel z učiteljico fizike in jo s prijateljem mahnil na avto-stop v Kalifornijo. Iz Baltimore je pisal: »Očka, ne skrbi; na Zahodu ni več nobenih Indijancev.« Seveda je pobalinoma že na četrto leto

zmanjkalo denarja (in poguma) in sta se morala vrniti domov.

Vendar se v šolo Mann ni več vrnil, ampak je raje sprejel svojo prvo odrsko vlogo in se po uspehu vpisal v višjo igravsko šolo za otroke. Pri dvajsetih se je kot muzikant potikal po letoviščih, potem pa je spet zašel na gledališke deske in se počasi uveljavil tudi kot gledališki režiser in gledališki pedagog. Po vojni je nekaj časa tudi sodeloval z Elio Kazanom pri »Actors' Studio«.

Potem ko je Mann gradil ugled domiselnega in tankočutnega režiserja in posebno njegovo delo na televiziji je vzbudilo precejšnjo pozornost. Tako je 1950 končno prodrl na Broadway in najprej uspešno zrežiral delo Williama Ingea »Vrni se, mala Sheba«, nato pa med drugim tudi »Tetovirano rožo« in »Tramvaj po zelenje«.

Tihi obup

Leta 1952 je nato Daniel Mann zrežiral tudi svoj prvi film, »Vrni se, mala Sheba«. Z njim je ustvaril majhno, toda pretresljivo tragedijo vsakdanjega življenja na veliko temo tihega obupa, ki polni toliko življenj malih ljudi. Kot pravi Georges Sadoul, je to film, ki opisuje »pretresljivo, od znotraj navzven, ameriški način življenja, čeprav se ne dokoplje problemom do dna«.

V tem delu se je prvič uveljavil s svojimi igravskimi sposobnostmi Burt Lancaster, obenem pa je film tudi pomenil ponovno umetniško afirmacijo Shirley Booth. Zato je z njo Mann posnel tudi svoj naslednji film »O gospe Leslie« (1954), melodramo o ženi, ki je več let zaljubljena v moškega, s katerim se vidi vsako leto le nekaj tednov.

Nato pa je zrežiral »Tetovirano rožo« (1955) s temperamentno, skoraj eksplozivno Anno Magnani (za to vlogo je dobila Oscarja) in Burtom Lancastrom. Nepopolnega »Rožinega« uspeha ne moremo pripisati toliko Mannovi režiji, ki je skromna, brez posebnih stilnih prizadevanj, ampak bolj sami Williamsovi snovi, ki v svoji bizarnosti že meji na nepristnost, zlaganost.

Vrnitev pevke Lillian Roth, ki je bila po lastnih besedah »zvezda pri osmih in pijanka pri osemindvajsetih«, k umetniški slavi je pritegnila pozornost javnosti še bolj kot večina takih že samih po sebi popularnih dogodkov... To predvsem zaradi življenjepisa, ki ga je objavila pod naslovom »Jokala bom jutri« in prodala več kot milijon izvodov.



Eksplozivno temperamentna Italijanka Anna Magnani je za svojo vlogo ob Burtu Lancastru v Mannovem (1955) prenosu Williamsove »Tetovirane rože« dobila Oscarja

To popularno delo je najprej postavila televizija (in ga morala dvakrat ponoviti!), nato pa še družba MGM. Režiser je bil Daniel Mann, ki je iz njega napravil soliden »film o slavi brez blišča«, v katerem nam je igravko Susan Hayward odkril tudi kot zanimivo pevko.

Njegov naslednji film pa je bil temu popolno nasprotje — lahkotna in mestoma prav iskriva komedija o ameriških vojaki, ki prinesejo »ameriško demokracijo« v japonsko vasico, pa se ta izrodi (ali res?) v žganjarno in čajnico. Poseben čar je dal filmu izvrstni japonski tolmač Mariona Branda, ena njegovih najboljših vlog.

Vedno lepa Liza

Po »Pasjih dnevih« (1957), »Poslednjem jeznom možu« (1959, s Paulom Munijem kot predmestnim zdravnikom) in po vojnem filmu »Gorska cesta« (1960) je Mann spet dobil v roke nekoliko pomembnejši scenariji. To je bil scenarij po povesti Johna O'Hare »Butterfield 8«. V njem se je Mann spet srečal z zanimivo temo iz ameriškega življenja, vendar mu zaradi preobteženega

in prenabrekli (posebno za Gloriot) dialoga ni uspelo, da bi se res filmsko izrazil, z izjemo dveh sekvenc — uvodne in vrha. Kljub temu je obdelava dialoga inteligentna, vendar pa je spet igra neprepričljiva in (predvsem) neizenačena. Zaradi cinemascope in Elizabeth Taylor v glavni vlogi, je v filmu igrala predvsem važno vlogo kamera, obenem pa je očitna zahteva, da mora biti lepa Liza vedno lepa, tudi pomenila nadaljnjo omejitev Mannu, da ni mogel seči prek solidnega in mestoma zanimivega filma.

V svojem naslednjem filmu »Ada« (1961) se je Mann ponovno srečal s Susan Hayward, tokrat kot ambiciozno ženo politika (Dean Martin). Kljub skonstruiranemu in šablonskemu scenariju je Mannu iz »Ade« v okviru njene zvrsti (»ženski film«) uspelo s skopim in izrazito vizualnim izrazom iztisniti nekaj resnično življenjsko polnih trenutkov in se tako vsaj včasih približati tisti preprosti resničnosti vsakdanjega življenja, ki še vedno veje iz njegovega pravega filma »Vrni se, mala Sheba«.

Dušan Ogrizek

Na naših platnih



»KOSILO V TRAVI« velikega francoskega umetnika Jeana Renoirja je ena njegovih najboljših in najsvojevrsnejših del: iskriva komedija o znanstveniku, ki se zavzema za umetno oplojevanje ljudi, pa v opojno bohotni naravi spozna resnično ljubezen! Igrajo Paul Meurisse, Catherine Rouvel in Fernand Sardou. Ne zamudite!

»SAMSON« znanega poljskega režiserja Andrzejaja Wajde je zanimiva pripoved o varšavskem getu, o herojstvu in o dveh ljudeh v vojni. Igrata Serge Merlin in Alina Janowska.

»ŽIVETI SVOJE ŽIVLJENJE« francoskega novovalovca Jeana Luca-Godarda je svojevrsna zgodba pariške prostitutke, od njenih prvih korakov navzdol do njenega tragičnega konca. Film, v katerem igrajo Anna Karina, Saddy Rebbot in André Labarthe, je dobil posebno nagrado žirije na lanskem beneškem festivalu.

RADIJSKI

SPORED

VELJA OD 16. NOVEMBRA DO 22. NOVEMBRA

Poročila poslušajte vsak dan ob 4.05., 5.05., 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23., in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. uri. Ob nedeljah pa ob 6.05., 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. uri.

SOBOTA

- 8.05 Vedre melodije za konec tedna
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
9.25 Slovenski glasbeni umetniki mladim poslušavcem
9.45 Solistična zabavna glasba
10.15 Mali narodni zabavni ansambli
10.35 Drobne skladbe velikih mojstrov
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 V narodnem tonu
12.40 Lepe melodije
13.30 Glasbeni sejem
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavna glasba
15.40 Naši amaterji pred mikrofonom
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Gremo v kino
17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Recitali znamenitih opernih pevcev
18.45 Novo v znanosti
19.05 Glasbene razglednice
20.00 V 20 minutah od glasbene revije do twista
20.20 Radijska igra
21.00 Sobotni ples
22.10 Oddaja za naše izseljence
23.05 Prijeten konec tedna

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Iz opernega sveta
20.15 Trio Horwendel in ansambel Les Faul
20.45 Za ples in razvedrilo
21.10 Odmevi s Salzburškega festivala

NEDELJA

- 6.00 Dobro jutro
6.30 Napotki za turiste
7.40 Pogovor s poslušavci
8.00 Mladinska radijska igra
8.45 Iz albuma pesmi za mladino

- 9.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.
10.00 Se pomnite, tovariši
10.30 Nedeljska matineja komorne glasbe
11.30 Nedeljska reportaža
11.50 Solistični instrumenti zabavne glasbe
12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.
13.30 Za našo vas
13.50 Koncert pri vas doma
14.10 Glasba iz znamenitih ope.
15.05 Nekaj melodij, nekaj ritmov
16.00 Humoreska tega tedna
16.20 Iz tisoč in ene noči
17.05 Hammond orgle
17.15 Radijska igra
18.26 Zvočna paleta
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Izberite svojo melodijo
21.00 Znamenite operne predstave
22.10 Zaplešite z nami
23.05 »Zaupna pisma«

DRUGI PROGRAM

- 12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
13.10 Slavni pevci v priljubljenih operah
14.00 Veliki zabavni orkestri v veselem ritmu
15.05 Iz velikih romantičnih baletov
19.05 Simfonija
19.47 Plesni orkester Karol Vlach
20.13 Trio za klarinet, violino in klavir
20.45 Koncert št. 6
20.55 Fuga v c-molu
21.00 V nedeljo zvečer
22.10 Iz partitur jugoslovanskih skladateljev

PONEDELJEK

- 8.05 Virtuozji sami in v dvoje
8.35 Poje Gorenjski vokalni kvintet
8.55 Za mlade radovedneže
9.25 Sestanek z orkestrom Werner Müller
10.15 Iz Haydnove opere Richard Orlando
10.35 Naš podlistek
10.55 Glasbena medigra
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba

- 12.15 Radijska kmečka univerza
12.25 Novejši posnetki Andreja Blumauerja
12.40 Lepe melodije
13.30 Glasbeni sejem
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavna glasba
15.45 S knjižnega trga
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Iz opernega sveta
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Zvočni mozaik
18.45 Družba in čas
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Skupni program JRT
22.10 Zabavni vrtljak
23.05 Literarni nokturmo
23.15 Plesna glasba

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Začetni tečaj angleščine
19.20 Operni ansambli starega in novega sveta
20.10 Zvočni portret ansambla Johan Jones
20.45 Iz skladb Iva Petriča in godalni kvartet
21.00 Za oddih in za zabavo

TOREK

- 8.05 V domačem tonu
8.30 Popevke in melodije
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25 Odlomki iz slovenskih oper
10.15 Igrajo veliki plesni orkestri
10.40 Gershwin na koncertnem odru
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Radijska kmečka univerza
12.25 Nekaj šaljivih narodnih
12.40 Lepe melodije
13.30 S poti po Orientu
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
14.35 Pester spored slovenskih narodnih pesmi
15.15 Zabavna glasba
15.30 V torek na svidenje
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušavcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Instrumentalni solisti zabavne glasbe
18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana
18.45 Na mednarodnih križpotjih
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Poje zbor Branko Krsmanovič iz Beograda
20.20 Radijska igra
21.00 Zabavna glasba
21.30 Serenadni večer
22.10 Glasbena medigra
22.15 Skupni program JRT
23.05 Komorni intermezzo
23.20 Skupni program JRT

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Tečaj angleščine
19.20 Glasbena medigra
19.25 Veliki violinisti
19.49 Popevke za vas
20.00 Po svetu jazza
20.45 Večer Georga Philippa Telemana
21.30 Zabavni kaleidoskop

SREDA

- 8.05 Jutranji divertimento
8.55 Pisan svet pravljic in zgodb
9.25 Glasba ob delu
10.15 Narodne pesmi iz Češke in Slovaške
10.45 Človek in zdravje
10.55 Glasbena medigra
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Radijska kmečka univerza
12.25 Trio Dorka Škoberneta
12.40 Lepe melodije
13.30 Skladbe domačih skladateljev
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
14.35 Znano in priljubljeno
15.15 Zabavna glasba
15.40 Dvajset minut s Komornim zborom RTV
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Friderik Chopin — skladatelj
17.35 Iz fonoteke radia Koper
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Srbske in hrvatske narodne pesmi
18.25 Violinist Nathan Milstein
18.45 Ljudski parlament
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Iz opusa Matije Bravničarja
20.35 Cavaleria rusticana — opera
22.10 Izbrali smo za vas
23.05 Literarni večer
23.15 Pisana glasba

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Tečaj ruskega jezika
19.20 Otroška suita
19.40 Mojster zborovske glasbe
20.03 Ansambli in orkestri
20.45 Sonata v B-duru
20.55 Mednarodna radijska in televizijska univerza
21.10 Moderni plesni ritmi

ČETATEK

- 8.05 Iz oper in baletov
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Slovenski pevci, orkestri in ansambli zabavne glasbe
10.15 V ritmu polke in valčka
10.30 Pet minut za novo pesmico
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Orkester DPD Svobode št. Vid
12.40 Lepe melodije
13.30 Glasbeni sejem
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavna glasba
15.40 Literarni sprehod
17.05 Majhni zabavni ansambli
17.15 Turistična oddaja
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Simfonija št. 3
18.45 Ta teden v skupščinskih odborih

- 19.05 Glasbene razglednice
20.00 Skupni program JRT
20.45 Lahka glasba
21.00 Večer umetniške besede
21.40 Sedem skladb za godalni orkester
22.10 Glasbena medigra
22.15 Skupni program JRT
23.05 Poje vaš Nat King Cole
23.20 Skupni program JRT

DRUGI PROGRAM

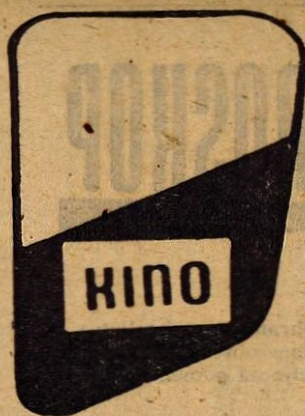
- 19.05 Tečaj srbskega jezika
19.20 15 miniaturni za klavir
19.35 Sonatina za klavir in violino
19.47 Veliki plesni orkestri
20.04 I. prizor iz opere Dalibor
20.45 Koncert za flavto
21.00 Melodije po pošti

PETEK

- 8.05 Dva venčka narodnih
8.30 Majhni zabavni ansambli
8.55 Pionirski tednik
9.25 Orkester RTV Ljubljana
10.15 Iz Mefistolesa
10.35 Novost na knjižni polici
10.55 Glasbena medigra
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Radijska kmečka univerza
12.25 Ansambel Jožeta Kelbla
12.40 Lepe melodije
13.30 Plesi za klavir
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
14.35 Lepe melodije — iskrene čestitke
15.15 Napotki za turiste
15.20 Zabavna glasba
15.45 Jezikovni pogovori
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Petkovo glasbeno popoldne
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Poje Učiteljski pevski zbor
18.30 Priporočuje Bojan Adamič
18.45 Iz naših kolektivov
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Revijska glasba
20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled
20.30 Iz slovenske violinske glasbe
21.00 Hammond orgle
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
22.10 Zaplešite z nami
23.05 Med sodobnimi koncerti

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Nadaljevalni tečaj angleščine
19.20 Zveneče kaskade
19.46 Koncert za klavir in orkester
20.45 Srečanje s pevcem Frankie Lainom
20.55 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljij
21.10 Glasbena medigra
21.15 Jazz na koncertnem odru



Kranj »CENTER«

16. novembra — španski barv. film MATI POSLUSAJ MOJO PESEM ob 16., 18. in 20. uri, premiera franc. filma ŽIVETI SVOJE ŽIVLJENJE ob 22. uri

17. novembra — amer. film MORSKI OREL — KRALJICIN GUSAR ob 14. uri, amer. barv. CS film PREPOVEDANE STRASTI ob 16., 18. in 20. uri

18. novembra — amer. barv. film DVOBOJ NA SONCU ob 16., 18. in 20. uri

Kranj »STORŽIČ«

16. novembra — amer. barv. CS film PREPOVEDANE STRASTI ob 16., 18. in 20. uri

17. novembra — amer. barv. film DVOBOJ NA SONCU ob 13. uri

13. uri, amer. barv. CS film SERENDA VELIKE LJUBEZNI ob 15. uri, amer. barv. CS film ZAKONSKI VRTILJAK ob 17. in 19. uri

18. novembra — premiera francoskega barvnega filma KOSILO NA TRAVI ob 16., 18. in 20. uri

Stražišče »SVOBODA«

16. novembra — ameriški barv. CS film ZAKONSKI VRTILJAK ob 20. uri

Cerkije »KRVAVEC«

16. novembra — ameriški film ZNAK ZOROA ob 19.30

17. novembra — amer. film ZNAK ZOROA ob 15. in 17. uri

Naklo

17. novembra — ameriški barv. CS film KARTAGINA V PLAMENIH ob 16. in 19. uri

Jesenice »RADIO«

16. do 17. novembra — ital. barv. CS film MASCEVALEC DRAKUT

18. novembra — amer. barv. CS film DREVO ŽIVLJENJA

19. do 20. novembra — slovenski film SAMORASTNIKI

21. do 22. novembra — ameriški film FRA DIAVOLO

Jesenice »PLAVZ«

16. do 17. novembra — slovenski film SAMORASTNIKI

18. do 19. novembra — ital. barv. CS film MASCEVALEC DRAKUT

21. do 22. novembra — nemški film PARADA POPEVK 1961

Zirovnica

16. novembra — jugoslovanski film OPERACIJA TIZIAN

17. novembra — amer. barv. CS film DREVO ŽIVLJENJA

20. novembra — ital. barv. CS film MASCEVALEC DRAKUT

Dovje-Mojstrana

16. novembra — nemški barv. film POLNOCNA REVIJA

17. novembra — jugoslovanski film OPERACIJA TIZIAN

21. novembra — ital. barv. CS film MASCEVALEC DRAKUT

Koroška Bela

16. novembra — nemški film PARADA POPEVK 1961

17. novembra — francoski barv. film UZDA OKOLI VRATU

18. novembra — slovenski film SAMORASTNIKI

Kranjska gora

16. novembra — amer. barv. CS film DREVO ŽIVLJENJA

17. novembra — nemški film PARADA POPEVK 1961

21. novembra — slovenski film SAMORASTNIKI

Kropa

16. novembra — jugoslovanski film NE UBIJAJ ob 20. uri

17. novembra — amer. barv. film BELA DIVJINA ob 15. in 19.30

21. novembra — nemški film NURNBERSKI PROCES ob 19.30

Ljubno

16. novembra — švedski film POUK O LJUBEZNI ob 19.30

Duplica

16. novembra — amer. barv. VV film ENOOKI DZEK ob 19. uri

17. novembra — amer. barv. VV film ENOOKI DZEK ob 15., 17. in 19. uri

17. novembra — sov. barv. film MEDVED IN MEDVEDKA ob 10. uri matineja

20. novembra — francoski film POGLED Z MOSTU ob 17. uri

21. novembra — francoski film POGLED Z MOSTU ob 19. uri

22. novembra — nemški barv. CS film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU ob 17. in 19. uri

RADOVLJICA

16. novembra — jugoslovanski film DESANT NA DRVAR ob 20. uri

16. novembra — ruski film PESEM O SIBIRSKI ZEMLJI ob 18. uri

17. novembra — jugoslovanski film DESANT NA DRVAR ob 16. in 20. uri

17. novembra — ruski film PESEM O SIBIRSKI ZEMLJI ob 18. in 10. uri matineja

19. novembra — švedski film CESTA ST. 6 ob 20. uri

20. novembra — švedski film CESTA ST. 6 ob 18. in 20. uri

21. novembra — ital. barv. CS film OSVOBODITELJ MARAKAIBA ob 20. uri

22. novembra — amer. barv. film KO ZVONOVI ZVONJO ob 20. uri

Literarno satirični kabaret SMEH NI GREH, gostuje Mestno gledališče ljubljansko

PETEK — 22. novembra ob 16. uri za red ISKRA, ob 19.30 za red PREMIERSKI Jovanovič: PRIMER DR. KOPRIVICE — gostuje Mestno gledališče ljubljansko

GLEDALIŠČE »TONE CUFAR« NA JESENICAH

SOBOTA — 16. novembra ob 19.30 F. G. Lorca: DOM BERNARDE ALBE — drama v treh dejanjih

NEDELJA — 17. novembra ob 15. in 19.30 F. G. Lorca: DOM BERNARDE ALBE

gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE V KRANJU

NEDELJA — 17. novembra ob 10. uri URA PRAVLJIC — 5 program, ob 16. uri za IZVEN Vilhar: DRUGA VELIKA BESEDA

PONEDELJEK — 18. nov. ob 19.30 literarno satirični kabaret SMEH NI GREH za red Tekstilindus — A — gostuje Mestno gledališče ljubljansko

ČETRTEK — 21. novembra ob 19.30 za red KOLEKTIVI

TELEVIZIJA

SOBOTA, 16. novembra

RTV Ljubljana
10.40 Poljska ura — ljubljansko barje
15.20 Ponovitev šolske ure
17.30 Angleščina na TV
RTV Zagreb
18.00 TV v šoli
RTV Ljubljana
18.30 Poročila
18.35 Peter-detektiv — lutkovna igra
19.00 TV obzornik
JTV
19.30 Tedenski športni pregled
20.00 TV dnevnik
RTV Zagreb
20.30 Somrak — TV drama
22.00 Slikarstvo Dimitrija Pandilova
22.15 Poročila

NEDELJA, 17. novembra

RTV Beograd
11.00 Kmetijska oddaja
RTV Ljubljana
11.30 Zgodba za otroke o Denisu
RTV Beograd
12.00 Svečana akademija ob 20. obletnici AVNOJ
RTV Ljubljana
18.30 Tekmovanje v sabljanju
19.00 Športna poročila
19.10 Dysnejev svet
JTV
20.00 TV dnevnik
RTV Beograd
20.45 November 1943 v Mrkonjić gradu
21.05 Matij Ivana Angelska — celovečerni film
22.35 Poročila

PONEDELJEK, 18. novembra

RTV Ljubljana
10.40 Poljska ura — ljubljansko barje
15.20 Ponovitev šolske ure
17.30 Angleščina na TV
RTV Zagreb
18.00 TV v šoli
RTV Ljubljana
18.30 Poročila
18.35 Peter-detektiv — lutkovna igra
19.00 TV obzornik
JTV
19.30 Tedenski športni pregled
20.00 TV dnevnik
RTV Zagreb
20.30 Somrak — TV drama
22.00 Slikarstvo Dimitrija Pandilova
22.15 Poročila

TOREK, 19. novembra

RTV Beograd
19.50 Poročila
Intervizija
20.00 Prodana nevesta — prenos opere
RTV Beograd
23.00 Poročila

SREDA, 20. novembra

RTV Ljubljana
17.30 Ruščina na TV
18.00 Poročila
18.05 Vliisk-rdeči blisk — slikanica
18.20 Pionirski TV studio
19.00 TV obzornik
19.15 Dokumentarni film
19.30 Ekspedicija — potopisna reportaža
JTV
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.30 Propagandna oddaja

moštvi Dupelj B in Radovljice prosti.

Boj za prvo mesto v ligi še ni končan. Najvažnejša tekma bo zato vsekakor Križe : Zabnica, ki bo odločala o naslovu jesenskega prvaka in bo gotovo najzanimivejša tekma nasploh v jesenskem delu prvenstva. Glede domačega igrišča bi dali majhno prednost Križam, čeprav tudi gostov ne gre podcenjevati. V srečanju Mladost B : Storžič so po stanju na lestvici favoriti gostje, vendar pa s slednjimi v zadnjem času ni nekaj v redu, tako da se lahko obrne drugače. Igravci so namreč postali zelo neresni in v zadnji tekmi sploh niso prišli na igrišče.

ROKOMET

Tudi v gorenjski rokometni ligi bo jutri zadnje jesensko kolo in sicer se bodo pomerili — Križe : Zabnica ob 10. uri, Mladost B : Storžič ob 8.30, Krvavec : Selca ob 8.30, Savica : Tržič B ob 10. uri, medtem ko sta

RTV Zagreb
20.45 Na kraju samem — zabavna oddaja
RTV Ljubljana
21.45 Zgodba o dr. Kildareju
22.35 Poročila

ČETRTEK, 21. novembra

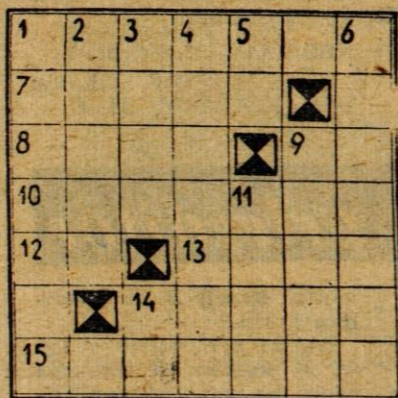
RTV Zagreb
10.00 TV v šoli
RTV Ljubljana
17.30 Angleščina na TV
RTV Beograd
18.00 Poročila
18.05 Slike sveta
RTV Ljubljana
18.30 Britanska enciklopedija
19.00 TV obzornik
RTV Zagreb
19.30 Haj, haj... neka, neka! — koncert
JTV
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.30 Raztrganci — prenos predstave iz gledališča
22.00 Poročila

PETEK, 22. novembra

RTV Ljubljana
17.30 Ruščina na TV
18.00 Poročila
18.05 Kuharski nasveti
18.30 Ostanke starih običajev
19.00 TV obzornik
19.15 Dokumentarni film
RTV Beograd
19.30 Quo vadis — glasbena oddaja
JTV
20.00 TV dnevnik
RTV Zagreb
20.30 Propagandna oddaja
RTV Zagreb
20.45 Celovečerni film
22.15 Poročila

Križanka št. 42

Nepotrebno vprašanje



Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično.

1. 1. naboj, 7., 2. eden od kontinentov, 8., 2. reka v Vojvodini, 9., 14. kemijski simbol za erbij, 10., 4. gora v Julijcih, 12., 5. različna samoglasnika, 13., 11. moško ime, 14., 9. iste, 15., 6. cvetna mačica.

Rešitev križanke št. 41

Vodoravno: 1. triko, 6. rokoko, 8. lk, 9. loka, 11. kolovoz, 13. okov, 14. ri, 15. okorej, 17. Azija.

HUMORESKA

Znani ameriški humorist Art Buchwald pripoveduje o sličnosti borbe v zakonu z borbo matadorja z bikom.

Sveda je borba z bikom čisto nekaj drugega, saj se skoraj vedno konča s smrtjo vsaj enega. Toda neki moj prijatelj mi je na zadnji bikoborbi

»Fanfare. Svatba je končana. Zakon se pričinja. Najprej pridejo v areno pikadorji — ženini starši. Bik prične besneti, kopja ga zbadajo vedno bolj.«

»Ze vem, kaj hočeš povedati!« sem dodal.

»V areno pridejo še drugi. Vsi pomagajo matadorju — ženi, pač šibkejšemu.«

»Zadnje dejanje. Pazite! Matador — žena se ne igra več. Postala je resna. Rdeče ogrinjalo v rokah — bik, kakor neumen se zakadi vanj. Tako je nor, da se

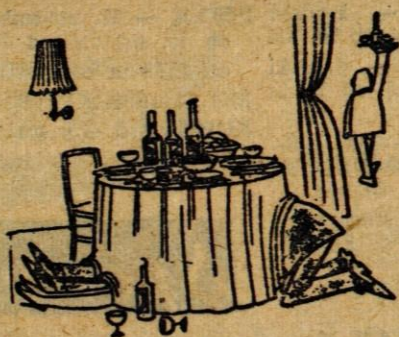
zaletava le v ogrinjalo in nikoli v borca. On — bik — je že utrjen od prejšnjih borb. Vendar matador ne odneha in bik se bori. Množica navdušena bodri matadorja. Bik je že popolnoma omočen in čimbolj se matador norčuje iz njega, tembolj je množica navdušena. Večina je na strani slabšega.«

»Tako kakor v vsakdanjem življenju!«

»Sledi trenutek tragedije. Bik — ranjen, preplašen in utrjen gleda matadorja. Matador pa — hladnokrvno stoji pred njim in ga prezirljivo gleda. Neusmiljeno mu zabada nož v srce. Bik se je pravkar zrušil in matador ponosno pokaže publiki ušesa in rep. Množica jo pozdravlja.«

»In kaj pomenijo ušesa in rep?« sem vprašal prijatelja.

»Alimente, vendar!«



— Kako vam je všeč naše vino?

Srečen človek



HOROSKOP

VELJA O D16. D 023. NOVEMBRA

OVEN (21. 3. — 20. 4.)

ZA UTRDITEV ljubezenske zveze in ohranitev prijateljstva bo treba sprejeti pa tudi izpolnjevati določene obveznosti. Storjeno napako še lahko popraviš — povabi prijatelje na pomenek. Prehlad na izletu.

BIK (21. 4. — 20. 5.)

V POKLICNEM življenju se ti obeta nekaj zavidljivega. Pomujati se bo treba, da ohraniš mirno kri in razsodnost. Pazi na zdravje in ne delaj napak pri hranjenju. Pozor: izvenslužbene obveznosti niso kar tako!

DVOJČKA (21. 5. — 20. 6.)

NE MISLI preveč na bolezen in ne vdajaj se utvaram, da ne bo razočaranja in solza po nepotrebem. Ni vse črno, kot si misliš. Sreča pride sama po sebi in ta bo pristna. Izlet pokvari slabo vreme, vendar se v družbi vse izravna.

RAK (21. 6. — 22. 7.)

TVOJI NAČRTI so povezani s precejšnjimi stroški, zato pazi, kako obračaš dinarje. V službi po lastni neumnosti delaš za dva, zato doma ob koncu meseca malo poslušaj »boljšo polovico« zaradi neizpremenjenega zneska v ovojnicah.

LEV (23. 7. — 22. 8.)

NEKDO SKRIVAJ kuje sicer prijetne načrte, vendar ti ne bo prav, ker te preseneti. Svoja nagnenja bolj skrivaj, sicer solze po zaslugi zavistnežev. Z izdatki skopari, mesec bo še dolg.

DEVICA (23. 8. — 22. 9.)

ČEPRAV DOBRO ocenjuješ svojo družbo, vendar je to za prijateljstvo premalo. Zato se ti bo nedoslednost maščevala. Ne pozabi na rojstni dan drage osebe, čeprav sta si malo v laseh.

TEHTNICA (23. 9. — 22. 10.)

ZA NAPAKE, ki jih delaš na ljubezenskem področju, se kaj kmalu pokesaš. Če ne prej ob novem letu, ko ga znaš sam praznovati. Zato brž spremeni svoj odnos do oseb drugega spola. Novica, ki jo zveš v službi kot anekdoto, bo jutri resnica.

SKORPIJON (23. 10. — 22. 11.)

TVOJA SIMPATIJA ti je vdana, zato se ti bo vsako ljubosumno sumničenje maščevalo. V službenih zadevah previdnost: kolegom privoščiti kako besedo in daj vsaj za kislo vodo.

STRELEC (23. 11. — 22. 12.)

V SRCNIH zadevah doživiš majhno razočaranje, ki ga pa sprejmi z razsodnostjo. Ne izgubi glave in ne delaj si skrbi zastran novic, ki jih zveš na ulici.

KOZOROG (23. 12. — 20. 1.)

OBETAJO SE možnosti za obnovo stare ljubezni. Le-to povzroči, da pri delu premagajš ovire, ki so se ti zdele nepremagljive. Previdnost v igri na srečo!

VODNAR (21. 1. — 19. 2.)

PRIVOŠČI si kaj počitka in izkoristi priložnost za izlet, ki se nudi; ne bo ti žal. Dobri odnosi v družini in s prijatelji. Rahla bo lezen v hiši.

RIBI (20. 2. — 20. 3.)

MALENKOSTNI nespornosti naj te ne spravljajo v slabo voljo. Za urejanje nekaterih zasebnih zadev bo zaradi preobremenjenosti z delom primanjkovalo časa.

V gostilni

Dobra postrežba



— Nikar ne naročajte krvavici!



— Želite plačati...?

Zakon je bikoborba

dokazal, kako zelo sta borbi slični. V ilustracijo naj povem, da se je moj prijatelj pred kratkim ločil.

»Zame«, je pričel prijatelj, »je bikoborba popolna drama zakona.«

»Kako je to mogoče?!«

»Kar začnimo. Pred seboj vidiš prekrasno oblečenega matadorja — mlada, vitka, samozavestna, ponosna mlada žena. Je gospodar položaja. Bik v areni predstavlja mladega moža. Je veličasten, toda vznemirljen. Med množico se ne počuti dobro. Množica vpije. Zakaj? Poročni dan je. Veseli so.«

»Bik prične napadati, toda matador — žena — samo pomaha z ogrinjalom. Igra se z njim — hoče pokazati njegovo veličino, hkrati pa se pripravlja, da pokaže njegove napake. Utruja ga.«

»In kaj sledi?« Hotel sem gledati tako kot on.